

Martti Ahtisaari -luento 2015

Jyväskylässä: Puolustusvoimat vuonna 2015

Olen otettu tästä pyynnöstä ja mahdollisuudesta olla järjestyksessään neljästoista luennoitsija Nobel-palkitun presidenttimme Martti Ahtisaaren nimeä kantavassa luentosarjassa. Kiitän lämpimästi kaikkia järjestäjiä ja muita vaikuttajatahoja. Pidän myös tärkeänä puolustusvoimien näkökulman liittämistä mukaan laajempaan turvallisuuskeskusteluun Suomessa.

Suomen puolustuksen toimintaympäristön muutos

Käsityksemme Euroopan turvallisuudesta ja sen kehittymisestä viime vuosikymmeninä on ollut myönteinen. Kylmä sota lieveilmiöineen on jo monessa suhteessa historiaa. Tunnumme konkreettisesti sen, kuinka olemme niin yksittäisinä ihmisinä kuin valtioonakin entistä lähempänä toisiamme. Maailma on pienentynyt tietokoneeseemme ja kännykkäämme sopivaksi. Taloudelliseen keskinäisriippuvuuteen perustuva turvallisuusoletus on vahvistunut. Myös demokratiakehitys on monessa maassa hiljalleen jatkunut, vaikka takaiskujakin matkan varrella on tullut. Sotilaalliset konfliktit muualla maailmassa eivät ole vähentyneet. Euroopan osalta olemme ajatelleet, Balkanin sodista huolimatta, asian toisin.

Myönteisten turvallisuusodotusten johdosta monissa Euroopan valtioissa päätettiin lähteä ajamaan alas itsenäisen sotilaallisen puolustuksen rakenteita, ja suuntaamaan näin vapautuvia taloudellisia resursseja muihin kohteisiin. Strategisista ydinaseista eivät maailman johtovaltiot luopuneet, mutta tavanomaisen asevoiman määrää Euroopassa on supistettu. Perustelluin syin ryhdyttiin panostamaan enemmän myös sotilaalliseen kriisinhallintaan. Monien eurooppalaisten valtioiden turvallisuuden analyysiin ovat vaikuttaneet luonnollisesti myös maantiede ja puolustusliitto NATO.

Vuonna 2008 taisteltiin Georgiassa, mutta hälytyskellot soivat vielä liian vaimeasti. Vuonna 2014 Venäjä sitten toimillaan lopullisesti murskasi ne perusoletukset, joiden varaan Euroopan turvallisuuskehitystä oli rakennettu. Jälkiviisaana voisi todeta, että Venäjän historiaa, kulttuuria ja identiteettiä ei ole Euroopassa aivan täysin ymmärretty. Meille suomalaisille on tärkeä se lause, jolla yksi Suomen kansallisista herättäjistä, Adolf Arwidsson, viitoitti kansallista tavoitetta jo 1800-luvun alkupuolella: "ruotsalaisia emme enää ole, venäläisiksi emme tahdo tulla, olkaamme siis suomalaisia". Retorisesti voisi kysyä, ajatellaanko Venäjällä vastaavasti: "eurooppalaisia emme ole koskaan olleet, aasialaisiksi emme tahdo tulla, olkaamme siis venäläisiä". Venäjän viimeaikaisia toimia ei mitenkään voi hyväksyä, mutta jatkossa rinnakkaiseloja voisi auttaa se, että rakennamme yhteistyötä paremman

ymmärtämisen perustalle toiveajattelun sijaan.

Sotilaallisen puolustuksemme näkökulmasta olennaista on myös se, millaista osaamista ja suorituskkyä Venäjän asevoimat ovat Ukrainan sodassa osoittaneet. Länsi tuli aidosti yllätetyksi Krimin valtauksessa - Venäjä kykeni strategiseen yllätykseen. Voiman projisoinnissa Venäjä kykeni parhaimmillaan viime kesänä jopa kymmenien maavoimien pataljoonien keskittämiseen määräalueelle muutamassa viikossa. Myös hybridisodankäynnistä olemme saaneet hyvän esimerkin. Näimme myös käytännössä, miten hitaasti Euroopan Unioni, NATO ja yksittäiset valtiot pystyivät reagoimaan Venäjän aggressioon. Kaikki tämä on osa sitä toimintaympäristön muutosta, joka on lähtökohtaisesti otettava huomioon Suomen kokonaisturvallisuuden johtamisessa ja, sen osana, sotilaallisen maanpuolustuksen kehittämisessä.

Puolustusvoimien uusi asento

Ulkopuolelta katsottuna puolustusvoimien toiminta näyttää suhteellisen vakaalta ja jopa muuttumattomalta. Valmiutta ylläpidetään, asevelvollisia ja henkilökuntaa koulutetaan, yhteistoimintaa harjoitellaan, virka-apua annetaan ja ehditänpä vielä osallistua kansainvälisiin harjoituksiin ja operaatioihinkin. Kuva on sikäli oikea, että puolustusvoimat täyttää lakisääteiset tehtävänsä kuten ennenkin.

Päätehtäviemme takana oleva organisaatio, prosessit, toimintamallit ja henkilöstökin ovat kuitenkin ratkaisevasti muuttuneet vuoden 2015 alusta lukien. Taustalla on useita vuosia kestänyt suunnittelu- ja valmisteluprosessi. Rauhan ajan organisaation keventäminen, logistiikkauudistus, palveluiden keskittäminen ja henkilöstömäärän pienentäminen ovat tulleet mahdollisiksi vain merkittävien uudistusten kautta.

Sotilasläänien lakkauttaminen merkitsi käytännössä yhden johtamistason vähentämistä. Itsenäisiä hallintoyksiköjä karsittiin huomattavasti. Koulutusta antavien joukko-osastojen määrää vähennettiin 16:een. Tilannekuvan muodostamista ja aluevalvonnan tehokkuutta parannettiin toimintaa keskittämällä. Logistiikkauudistus integroi kaikki materiaalinhallintaan liittyvät toimialat ja toimijat yhteen prosessiin. Uusi palvelukeskuksemme tuottaa kaikki merkittävät hallinto- ja henkilöstöpalvelut jatkossa yhden luukun periaatteella. Kehittyvät kumppanuudet mahdollistavat sen, että voimme itse keskittyä aiempaa paremmin ydintoimintaamme.

Vuonna 2015 varmistamme tehtyjen uudistusten toimivuuden ja vaikuttavuuden. Samalla palautamme koulutus- ja harjoitustoiminnan uskottavan puolustuskyvyn edellyttämälle tasolle. Lentotunnit ja alusvuorokaudet, varusmiesten maastokoulutusvuorokaudet ja kertausharjoitusten määrä ovat toimintamme mittareina.

Puolustusvoimien palkatun henkilöstön määrä on uudistuksen myötä vähentynyt 14500:sta noin 12300:een henkilöön. Vakinaisissa sotilastehtävissä palvelee vuoden 2015 alkaessa noin 8000 eli kaksi kolmannesta koko henkilöstöstä. Puolustusvoimien palkattu henkilöstö luo rauhan ajan puolustusjärjestelmämme selkärangan ja sodan ajan johtamiskyvyn. Sodan ajan puolustusvoimien henkilöstöstä noin 5 % eli 11000 on palveluksessa tai reservissä olevaa kantahenkilökuntaa. He muodostavat kaiken pataljoonatasoa korkeamman johtajiston. Tarvitsemme siis reservistä noin 3000 pitkälle koulutettua sotilasjohtajaa sodan ajan organisaatioihimme. Osa kantahenkilökunnasta sijoittuu myös erityisasiantuntemusta vaativiin sodan ajan tehtäviin. Sodan ajan Puolustusvoimissa reserviläiset ovat kuitenkin kaikilla mittareilla suurin henkilöstövoimavaramme. Reserviläisten osaaminen rakentuu Puolustusvoimien koulutuksen, oman osaamisen, vapaaehtoistoiminnan ja henkilökohtaisten

valmiuksien kehittämisen varaan. Puolustuskykymme kannalta jokaisen panos on tärkeä.

Kriisinhallinta

Suomi on osallistunut vuosien varrella kansainväliseen kriisinhallintaan aktiivisesti niin sotilas- kuin siviiliosaamisellaan. Tällä hetkellä osallistumme sotilasjoukoin tai yksittäisin upseerein kaikkiaan 12:een kriisinhallintaoperaatioon Euroopassa, Lähi-Idässä, Aasiassa ja Afrikassa. Näissä operaatioissa palvelee kaikkiaan runsaat 500 suomalaista sotilasta. Operaatioiden mandaatit ja johtovastuut jakaantuvat Yhdistyneiden Kansakuntien, Euroopan Unionin ja NATO:n kesken. Osalla operaatioista, erityisesti Lähi-Idässä, on jo pitkä historia takanaan. Afrikassa puolestaan näyttää olevan jatkuva tarve uusille operaatioille.

Suomen perusratkaisuna on ollut se, että sotilaalliseen kriisinhallintaan ei rakenneta mitään erillisiä joukkoja. Kaikki joukot, joita maailmalle lähetetään, ovat kotimaassa osa kansallista puolustusta ja sen joukkorakennetta. Sama periaate pätee myös kolmanteen lakisääteiseen tehtäväämme eli virka-apuun viranomaisille. Tämä lähtökohta on sekä kustannustehokas että vaikuttava. Kriisinhallintaoperaatiot ovat muuttuneet vaativampaan ja vaarallisempaan suuntaan. Monissa paikoissa sotilaamme elävät ja toimivat sodan kaltaisissa oloissa. Näistä operaatioista saatava kokemus ja oppi on tänään osa koulutuksen kehittämistä täällä kotimaan kamaralla. Samalla vaatimukset rauhanturvaveteraaneista huolehtimiselle Suomeen paluun jälkeen ovat kasvaneet.

Kansainvälisen yhteistyön ja verkottumisen merkitys Suomen puolustukselle ja sen kehittämiseksi on tänään suurempi kuin koskaan. Yksi tärkeimmistä alueista, missä tämä yhteistyö toteutuu, on päivittäinen yhteistoiminta kriisinhallintaoperaatioissa. Yhteensopivuuden kattorakenteena on yhteinen johtamisjärjestelmä, johtamisprosessi ja toimintakieli merkkeineen ja koodistoineen. Tiedon siirtoon käytettävien viestijärjestelmien ja -laitteiden yhteensopivuus on välttämätöntä. Henkilötasolla yhteistoiminnan sujuvuuteen vaikuttavat ikaikaiset perusasiat, kuten ammattitaito ja luotettavuus. Kaikkea tätä voidaan testata ja kehittää yhteisissä kriisinhallintaoperaatioissa. Yhteensopivuus ei synny vihreän veran ääressä vaan kentällä.

Kansainvälisen kriisinhallinnan tuloksista ja vaikuttavuudesta keskustellaan paljon. Ajankohtaiseksi tämän aiheen tekee ISAF -operaation päättymisen Afganistanissa. Saavutettujen tulosten arviointi on luonnollisesti erittäin vaikeaa - vertailukohtana tulisi pystyä hahmottamaan, millainen kohdealueen sisäinen kehitys olisi ollut ilman kansainvälistä interventiota. Afganistania voimme ainakin jollain tavalla verrata Syyriaan. Syyriaan ei ole saatu aikaan minkäänlaista vakauttavaa operaatiota, ja siviiliväestö on joutunut kohtaamaan silmitöntä väkivaltaa jo vuosikausia. Pakolaisten määrä niin lähialueille kuin Eurooppaankin kasvaa koko ajan. Tilanne tarjoaa myös otollisen kasvualustan ääriryhmille ja -liikkeille. Tästä näkökulmasta ei Afganistanissa tehtyä työtä sovi aliarvioida.

Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa joudumme kriittisesti arvioimaan, mihin kriisinhallintatehtäviin osallistumme. Päätöksenteko operaation aloittamisesta tai lopettamisesta on aina poliittinen, kattaen myös päätöksen vaatiman erillisrahoituksen. Osallistumista varten on jatkossa määritettävä selkeät tavoitteet ja kesto, jotta vältymme niin sanotuilta "iäisyysoperaatioilta". On todennäköistä, että niiden sotilasoperaatioiden määrä vähenee, joihin Suomi lähitulevaisuudessa osallistuu.

NATO

Noin kaksi vuosikymmentä jatkunut NATO -rauhankumppanuus ja kriisinhallintaan liittyvä yhteistyö ovat olleet Suomen puolustuskyvyn kehittämiseksi tärkeitä. Koska kaikki lähimmät kumppanimaat Ruotsia lukuun ottamatta ovat NATO -maita, on sotilasyhteistyön rakentaminen tällä tavoin ollut luonnollinen valinta. Yhteisessä suunnittelu- ja arviointiprosessissa sovitut kumppanuustavoitteet on Suomessa kytketty osaksi puolustusvoimien kehittämisohjelmaa, joten näitä työkaluja on voitu suoraan hyödyntää puolustusvoimien suorituskykyjen kehittämisessä. Kumppanuustavoitteita on vuosien varrella ollut useita kymmeniä. Vakioitunutta arviointiohjelman puitteissa toteutetut arvioinnit ovat antaneet meille tietoa joukkojemme osaamisesta ja suorituskyvystä.

Syyskuussa 2014 järjestetty Walesin huippukokous oli NATO:lle monella tapaa merkittävä. Turvallisuusympäristömme muutokseen havahtuminen oli juuri tapahtunut. Lisäelementtinä päätöksentekoa vauhditti se tosiasia, että kaikkien aikojen suurinta yhteisoperaatiota Afganistanissa (ISAF) oli jo ryhdytty ajamaan alas. Walesissa NATO päätti konkreettisesti vastata toimintaympäristön muutokseen. Liittokunta hyväksyi uuden valmiussuunnitelman periaatteet ja päätti perustaa Eurooppaan uudet erittäin korkean valmiuden joukot. Sotilaallista läsnäoloa itäisissä jäsenmaissa päätettiin vahvistaa monin keinoin. Tämän lisäksi monet jäsenmaat aktivoituivat nopeasti loppusyksyn aikana suoraan kahdenväliseen yhteistoimintaan muun muassa Baltian ja Puolan suuntaan. Venäjän toiminnan ja niitä seuranneiden NATO:n päätösten myötä saimme todistaa konkreettisen vastakkainasettelun paluuta Itämerelle ja sen ympäristöön.

Edellä kuvattu painopisteen muutos koskettaa suoraan myös NATO:n kumppanimaita. ISAF -operaatio toimi yli kymmenen vuoden ajan siihen osallistuvien maiden yhteistoimintakyvyn ja sotilaallisten suorituskykyjen kehittäjänä. Operaation supistuttua kymmenenteen osaansa tämän vuoden alusta lukien on syntynyt tarve ylläpitää yhteensopivuutta muilla keinoin. Suomi ja Ruotsi allekirjoittivat keuhällä 2014 niin kutsutun "non paperin", jossa ehdotettiin uudenlaista kumppanuutta NATO:n kanssa. Walesin huippukokouksessa viidelle kumppanimaille (Suomi, Ruotsi, Australia, Georgia, Jordania) tarjottiin laajennettuja yhteistyömahdollisuuksia - juuri meidän Ruotsin kanssa esittämällämmme tavalla. Mikäli saavutettu taso halutaan säilyttää, operaatioyhteistyön vähentyessä yhteisten harjoitusten tarve lisääntyy.

Suunnittelu kehittyvän kumppanuuden (Enhanced Opportunities Partnership, EOP) tiekartan rakentamisen osalta on juuri käynnissä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Tällä hetkellä näkyvissä olevia mahdollisuuksia Suomelle voivat olla säännöllisen ja luottamuksellisen dialogin syventyminen, pääseminen mukaan operaatioiden ja harjoitusten suunnitteluun jo niiden alkuvaiheessa, etusijan saaminen joukkojen arviointitoiminnassa ja kehittämissankkeissa sekä henkilöstön sijoittaminen NATO:n komentorakenteisiin. Myös yhteisen kyberpuolustuksen rakentaminen on Suomelle mahdollisuus. Juuri Walesin kokouksessa allekirjoitettu Isäntämaapöytäkirja (Host Nation Support, HNS) on muun muassa logistista, kaupallista ja lainsäädännöllistä toimintaa yhtenäistävä asiakirja, jolla vähennetään yksittäisiin harjoituksiin liittyvää paperityötä.

NORDEFCO

Pohjoismaisella sotilasyhteistyöllä on pitkä historia. Sotien jälkeinen yhteinen taival lienee alkanut Suezilta vuonna 1956. Materiaalisen yhteistyön elin perustettiin vuonna 1994, ja sen

rinnalle myös muita yhteistyöfoorumeita vuosien varrella. Marraskuussa 2009 monenvälinen pohjoismainen sotilasyhteistyö yhdistettiin yhden organisaation (NORDEFKO) alle.

Joulukuussa 2013 NORDEFKO:lle hyväksyttiin uusi, vuoteen 2020 ulottuva tavoitetila. Sen saavuttaminen tarkoittaisi hyvin koordinoituja ja synkronoituja yhteisiä hankkeita ja suorituskykyjä. Materiaalin osalta tämä tarkoittaa kustannustehokkuutta elinkaariajattelun puitteissa. Toiminnan osalta haetaan parempaa tilannekuvaa, yhteisiä toimintatapoja ja operatiivista suorituskykyä.

Yksi pohjoismaisen yhteistyömme vahvuuksista on koko ajan ollut sen käytännönläheisyys. Käytännön yhteistyötä eri pohjoismaiden välillä, esimerkiksi kriisinhallintaoperaatioissa ja harjoitustoiminnassa, tehdään päivittäin. Hyvänä esimerkkinä yhteistyön mahdollisuuksista toimii jo rutiiniksi muodostunut ilmavoimien harjoittelu, jossa Suomen, Ruotsin ja Norjan hävittäjät toteuttavat yhteisharjoituksia toistensa pohjoisen alueen ilmatiloissa.

Vuoden 2014 aikana on tapahtunut myös Baltian maiden huomattava aktivoituminen ja hakeutuminen yhteistyöhön. NORDEFKO onkin luonteva alusta monenvälisille hankkeille. Viron, Latvian ja Liettuan kiinnostus on vallitsevassa tilanteessa varsin ymmärrettävää. Pohjoismainen poliittinen johto näkee muuttuneen toimintaympäristön suorastaan vaativan puolustusyhteistyön syventämistä. Vaikka maittemme sitoumukset suhteessa Euroopan Unioniin ja NATO:on ovat erilaiset, muodostamme selkeän arvoyhteisön. Sotilashjohdolle yhteistyö on tänään arkipäiväistä ja luontevaa. On todennäköistä, että NORDEFKO etenee tavoitetilansa suuntaan lähitulevaisuudessa.

Suomen ja Ruotsin kahdenvälinen yhteistyö

Suomen ja Ruotsin kahdenvälisen puolustusyhteistyön kehittämiseksi on vahva kansalaismielipiteeseen pohjautuva poliittinen tuki molemmissa maissa. Tämä ilmapiiri oli tunnistettavissa myös turvallisuuspoliittisessa konferenssissa Ruotsin Sälenissä kolme viikkoa sitten. Yhteistyön kehittäminen on nostettu poliittiseen valmisteluun, ja sitä on viety eteenpäin maittemme puolustusministerien johdolla. He tulevat julkistamaan molempien maiden puolustusvoimien valmistelemat raportit virallisesti kahden viikon kuluttua, 17.helmikuuta. Raportista annettujen ennakkotietojen perusteella kahdenvälistä yhteistyötä on mahdollista syventää siinä määrin, että on tarvetta myös lainsäädäntötyölle.

Konkreettisia yhteistoiminta-alueita maittemme välillä ovat muun muassa ilmavalvontayhteistyö eli ilmatilannekuvatietojen vaihto. Meritilannekuvan osalta yhteistyö on jo nyt erinomaisella tasolla. Merivoimien satamien yhteiskäyttö olisi molempipuolisen tukeutumisen helpottamista esimerkiksi huoltotoimenpiteitä varten. Ilmavoimien tukikohtien yhteiskäyttö mahdollistaisi esimerkiksi naapurimaan kenttien käytön varakenttinä huonon sään tilanteissa. Henkilöstön osalta on nähty mahdolliseksi muun muassa puolustusministeriöiden välinen henkilöstövaihto. Käytännössä tämä voisi olla asiantuntijavaihtoa selkeisiin tehtäviin sidottuna. Jatkossa mietitään myös yhteispohjoismaisen prikaatin mahdollista käyttöä kriisinhallintatehtäviin.

Kaiken kaikkiaan puolustusyhteistyö ei kuitenkaan ole sama asia kuin sotilaallinen liittoutuminen tai kollektiivinen puolustus. Tämä ero tulee tehdä selväksi. Puolustusliittoon kuuluvat valtiot vievät yhteistyön huomattavasti syvemmälle. Ne sitoutuvat käyttämään suorituskykyjä yhdessä, tekevät yhteisen suunnitelman ja harjoittelevat sen toteuttamista käytännössä. Ilman liittosopimuksia toimivat maat jäävät näiden sitoumusten ulkopuolelle.

Tämän myös sota Ukrainassa on konkreettisesti osoittanut.

Puolustusvoimien tulevaisuuden haasteista

Muuttunutta toimintaympäristöä on analysoitu ja ensimmäiset johtopäätökset puolustusjärjestelmän osalta on tehty. Vuoden 2015 aikana, samanaikaisesti toiminnan tason palauttamisen kanssa, tullaan tilannelähtöisiä johtopäätöksiä viemään jo käytäntöön. Kokonaistavoitteena on joustava ja nopeaan tilannekehitykseen riittävän tehokkaasti reagoiva valmiuden kohottaminen niin, että hyökkäystä ennaltaehkäisevään vaikutukseen päästään. Strategisen suunnittelun aikajänne ulottuu vuoteen 2030.

Yhtenä vastauksena hybridisodankäynnin uhkakuviin Puolustusvoimissa on aloittanut vuoden alusta toimintansa uusi Kyberosasto, joka kuuluu Johtamisjärjestelmäkeskuksen kokoonpanoon. Osaston runko rakentuu jo aikaisemmin samaan organisaatioon kuuluneesta Tietoverkkopuolustuskeskuksesta. Kyberosastossa työskentelee muutamia kymmeniä henkilöitä, sekä sotilaita että siviilejä. Kyberosaston tärkein tehtävä on vastata Puolustusvoimien verkkojen ja järjestelmien suojaamisesta kyberuhkia vastaan. Varusmieskoulutuksen aloittamista ja reservissä olevan osaamisen hyödyntämistä kyberpuolustuksen eri tehtäviin valmistellaan.

Puolustusvoimauudistuksen tavoitteeksi asetettiin aikanaan Suomen sotilaallisesta puolustuskyvystä huolehtiminen, samalla kun puolustusvoimien koko ja toiminta saatettiin tasapainoon rahoituksen kanssa. Uudistuksessa kustannusrakenne korjattiin ja rauhan ajan toimintatapoja ja rakenteita uudistettiin pysyvien kustannussäästöjen aikaansaamiseksi. Materiaalirahoitusta jouduttiin samalla supistamaan annettuun rahoitustasoon pääsemiseksi ja muutoksen rahoittamiseksi.

Puolustusvoimauudistuksella asetetut tavoitteet niin henkilöstön, tilojen kuin säästöjenkin suhteen tullaan saavuttamaan. Puolustusvoimauudistuksen jälkeen puolustuskykymme vastaa nykyisellä tasollaan asetettuja tehtäviä ja vaatimuksia muutaman seuraavan vuoden ajan. Huolenaiheena ovat vuoden 2015 jälkeiset puolustusbudjetit ja erityisesti puolustusmateriaalin rahoitustaso. Parlamentaarisen selvitysryhmän raportin mukaisesti materiaalihankintoihin käytettävän rahoituksen osittainen palauttaminen on edellytys sille, että suorituskyvyn nykytaso voidaan tyydyttävästi ylläpitää ensi vuosikymmenelle.

Puolustusjärjestelmämme yksi peruspilari on koko Suomen puolustaminen. Maavoimien uudistettu taistelutapa yhdistää maavoimien suorituskyvyn perusvaatimukset, perinteisen tehtävätaktiikan, olosuhteiden hyödyntämisen ja taistelun syvällä alueella. Maavoimien suorituskyvyn ylläpito on tämän vuosikymmenen jälkimmäisen puoliskon pääteemana. Alueellisten ja operatiivisten joukkojen panssarintorjunta-aseistusta on uusittava. Tulivoimaa ja taistelunkestävyyttä on materiaalisesti kehitettävä, samoin kuin pimeätoimintakykyä. Joukkojen ilmatorjunnan on mahdollistettava riittävä omasuoja. Koulutus- ja valmiusampumatarvikkeiden hankinnat ovat myös väistämättä edessä.

Merivoimien alueellisen koskemattomuuden valvonta- ja turvaamiskyky sekä kyky turvata kauppameriliikenne ja Suomen merelliset yhteydet ovat osa puolustusvoimien ennaltaehkäisykykyä ja yhteiskunnan toimivuuden turvaamista. Merivoimien suorituskyky laskee 2020-luvun puolivälissä merkittävästi, kun Rauma-luokan ohjusveneet ja Hämeenmaa-luokan miinalaivat tulevat elinkaarensa päähän. Poistuvien ohjuksiin perustuvan pinta-alusten torjuntakyvyn ja omaa toimintaa suojaavan merimiinoituskyvyn sekä

sukellusveneiden torjuntakyvyn korvaaminen edellyttää merkittävää uudishanketta (Laivue 2020). Monitoimisilla ja avomerikykyisillä aluksilla kyetään tukemaan muita viranomaisia sekä osallistumaan kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan.

Uuden aluskaluston tulisi olla operatiivisesti käytettävissä vuodesta 2025 alkaen. Näin laajan hankkeen ajallinen kesto valmistelun käynnistämisestä kaikkien alusten vastaanottamiseen ja täyteen operointikykyyn on kymmenisen vuotta. Näin ollen hanke tulisi käynnistää tänä vuonna. Hankintapäätös voitaisiin tehdä vuosina 2017–2018. Investoinnista noin 10–35 % kyetään osoittamaan kotimaahan. Alusten koko elinkaaren aikainen kotimainen työllisyysvaikutus voisi olla parhaimmillaan noin 4000 henkilötyövuotta.

Ilmavoimien kyky toteuttaa alueellisen koskemattomuuden valvontaa ja turvaamista on yhteiskunnan kannalta elintärkeä. Ilmapuolustuksella suojataan liikekannallepanossa joukkojen perustaminen ja kiistetään vastustajalta kyky yhteiskunnan ja puolustusjärjestelmän lamauttamiseen. Riittävä kaluston määrä sekä korkea toimintavalmius, nopeus, ulottuvuus ja tulivoima mahdollistavat koko valtakunnan puolustuksen tukemisen. Ilmavoimien F/A-18 Hornet-hävittäjien poistaminen tulee ajankohtaiseksi rakenteellisten käyttötuntien täytyessä vuosina 2025 – 2030. Samanaikaisesti ilmapuolustuksen ohjusvaranto pienenee vanhenemisesta johtuen ja ammusilmatorjuntaa poistuu käytöstä vuoden 2025 loppuun mennessä. Hornet-kaluston muodostaman suorituskyvyn korvaaminen on välttämätöntä. Hävittäjähankinta kestää hankkeen aloittamisesta viimeisen koneen toimitukseen noin 15 vuotta. Ajallisesti tämä tarkoittaa hankinnan valmistelujen virallista aloittamista tänä vuonna. Varsinainen hankintapäätös tulisi tehdä siten, että tilattavan konekaluston tuotanto voisi alkaa heti 2020-luvun alussa.

Yhteenveto

Toimintaympäristömme on muuttunut, eikä se ole vakaa. Nopeatkin muutokset ovat mahdollisia. Kansainvälinen yhteistoimintamme laajenee ja syvenee, mutta vakauden tarpeeseen sillä ei kyetä vastaamaan. Oma kansallinen valmiutemme ja puolustuskykymme on turvallisuutemme perusta.

Vuonna 2015 puolustusvoimat on hyvässä kunnossa, hereillä ja valmiina. Kehittämisen tarpeet on myös tunnistettu. Materiaalin osalta suorituskykymme kuitenkin heikkenee, ellei rahoitusta näihin tarpeisiin saada palautettua. Kokonaisturvallisuuden hallinta ja maanpuolustuksen merkityksen näkeminen yhteiskunnan toimintaedellytysten takaajana on tässä ajassa jälleen korostetun tärkeää. Puolustusvoimien ennaltaehkäisevä rooli on syytä pitää mielessä.

Muutosjohtaminen on tullut aiempaa vahvemmin myös puolustusvoimiin. Se on ennakoivaa ja varautuvaa toimintaa. Nimestään huolimatta muutosjohtaminen ei ole vain johdon tai johtajien vastuulla. Organisaation koko henkilöstön oppimis- ja muutosvalmius ennustaa muutoksessa menestymistä. Muuttuminen edellyttää avoimuutta uudelle, oikeaa asennetta ja rohkeutta. Me puolustusvoimissa olemme uskaltaneet muuttua.

Puolustusvoimain komentaja Jarmo Lindberg
Martti Ahtisaari -luento jyväskylässä 4.2.2015

Copyright © Jyväskylän kaupunki 2018 | [Sivun alkuun](#) | [Tietoja sivustosta](#)

